

A fent ismertetett játékot már az VIII. Országos Úttörő-konferencia határozatára válaszolva rendeztük meg. „Az irányítás minden szintjén csökkenjen a csupán intellektuális, lexikális felkészültséget igénylő mozgalmi szervezésű... programok, vetélkedők, versenyek, szemlék száma. Legyen több a kreativitást fejlesztő és igénylő közösségi együttlét.” (Felelősség és továbblépés 6. o.)

- Itt a legkülönbözőbb képességeknek adtunk „zöld utat”; próbáltuk játékos módszerekkel irányítani a gyerekek szemét a tánc, a nyelvtudás, a közös játék, a mi szokásainktól eltérő konyhai jó ízek, a képzeletbeli világutazás, a feladatmegoldás nyújtotta örömekre.

- Munkánk végzése közben olyan munkatársakra találtunk, akikről így ír a Határozat: „Valamennyi úttörőcsapatunk adjon lehetőséget hasznos tevékenységre mindazoknak..., akik értékeik gazdagítására és átadására a gyermekmozgalom kereteit alkalmasnak tartják”. (Ugyanott.)

Az „orosz nyelv napja” mintájára nemzetiségi nap is rendezhető.

SZOMORÚ MIKLÓS

Törtel

A „tudástérkép”

Nevelő-oktató munkánk minőségének, hatékonyságának javítása minden pedagógusnak alapvető kötelessége. E kötelességtudatból fakadóan a pedagógiai munka minden területén örvendetesen emelkedik az az igény, hogy nevelési és oktatási eredményeink egzakt mérésének elmélete és gyakorlati kérdései ismeretessé váljanak a szaktanárok előtt.

E szerteágazó témából a témazáró ellenőrzést, mint az eredménymérés egyik formáját, járom körül a teljesség igénye nélkül.

A mérés lényege

Pedagógiai munkánknak az oktatás az a területe, ahol tevékenységünk hatékonysága, a tanulók tudásszintje számokkal egzakt módon kifejezhető, tárgyilagosan, minden szubjektív befolyásoltságtól mentesen feltárható.

Erre többek között a témazáró ellenőrzések nyújtanak lehetőséget. A mérés a gyakorló pedagógus számára lehetőséget ad a tanulók tudásszintjének objektív értékelésére és saját munkájának őszinte, önkritikus elemzésére.

A mérés eredményétől elvárhatjuk, hogy:

1. a mérés révén a nevelő tudja objektív módon értékelni a tanulók tudásának színvonalát (tudásszintjét) az adott téma feldolgozását követően,
2. ismerje meg a tanár a feladatlapok értékelése nyomán a téma (tematikus egység) minden részletének elsajátítási szintjét,
3. az eredmények szolgálnak információként a tanár számára a hiányok pótlása, munkája következő évi tervezése végett.

A következőkben bemutatandó értékelési mód ezeket a követelményeket kielégíti. Ez a mód nem más mint a feladatlapok statisztikai értékelésének egyfajta for-

mája. A statisztikák „bűne”, hogy a számhalmazok rengetege szinte semmit nem mond, de legalábbis rendkívüli figyelem, összpontosítás árán juthatunk néhány használható információhoz. Módszerem számadatot alig tartalmaz, s az ún. „tudástérkép” egyetlen rápillantással elárulja, hol van hiányosság, mit kell pótolni, mire kell a jövőben nagyobb hangsúlyt helyezni.

A feladatlap

A munka első fázisa a feladatlap elkészítése, amelynek módszereire itt nem térek ki. Használhatunk központi vagy saját szerkesztésű feladatlapot. A feladatokban megkívánt teljesítményekhez egy-egy kódjelet (betűt) rendelünk, amelyet a lap szélén tüntetünk fel, jól elválasztva a „munkafelülettől”. (2. sz. melléklet.)

Ügyelni kell arra, hogy a feladatok egyértelmű választ kívánjanak meg, s ugyan-csak egyértelműen eldönthető legyen a válasz helyes vagy helytelen volta.

A feladatlapokon leggyakrabban szereplő feladattípusok kódolásáról kívánok szólni a következőkben.

- a) Igaz-hamis megállapítás: e feladatoknál minden állítás egy kódjelet kap.
- b) Feleletválasztásos feladat: csak a helyes választ kódoljuk.
- c) Kapcsolatkereső feladat: az összetartozó fogalompárok kapnak egy-egy kódjelet.
- d) Osztályozó feladat: az egyes fogalomkörökbe tartozó egyedek mindegyike kódolandó.
- e) Kiegészítéssel feladat: a kihagyott rész kódjelet kap.
- f) Nyílt feladat: kódolása kissé problémás. A kérdések megfogalmazása adhat segítséget, a lényeges jegyek kapjanak kódjelzést.
- g) Konstruktív feladat: kódolása a legnehezebb. Úgy adjuk meg a feladatot, hogy az alkalmazandó ismeretelemet kódolni tudjuk!

A feladatlapok feldolgozása

A feladatlapok értékelése, javítása során ezeket a kódjeleket alkalmas módon megjelöljük, pl. az elfogadott (helyes) teljesítmény kódjelét bekarikázzuk, míg az eredménytelenekét nem. Itt jegyzem meg, hogy a feladatok súlyozása és azok pontozása a kódjelektől független. Végül, az összes kódjelet véve 100%-nak, a feladatlapot százalékoljuk.

A javítást követően a feladatlapokat sorrendbe rakjuk, első helyre a legteljesebbet sorolva. Ezt követően a tévedések elkerülése végett sorszámozzuk a feladatlapokat.

Papírt fűzünk az írógéphez, és elkészítjük az értékelő lapot, a „tudástérképet”. A fejléc tartalmazza a feladatok számát és az egyes teljesítményekhez rendelt kódjeleket.

A feladatlapon figyelemmel kísérve a kódjeleket, léptetjük az írógépet, s a bekarikázott kódjelhez érve + jelet ütünk be, míg a bekarikázatlanok esetében a hosszú (üres) billentyűt. Végezetül a százalékkértéket tüntetjük fel és a tanuló nevét. Egy sor tehát egy feladatlap teljesítményeinek horizontális vetülete. A munkát a fentiek szerint folytatjuk az utolsó sorszámig. (1. sz. melléklet.) A mozgás hamar beidegződik, s figyelmünket csak a feladatlapra kell irányítani.

A munka végeztével világosan, pontosan körülhatárolhatóan megjelennek azok a fehér foltok, amelyek a tanuló ismereteinek rendszerében is a szó igazi értelmében fehér foltok.

ÉLET A GYÜMÖLCSÖSBEN

Sorsz.	Részismeretek megoldása														Egyéni telj.	
	1	2	3	4	5	6	7									
	a b	a b c d e	a b c d e f g h i j k l m n	a b c	a b c d e f g	a b c d e f	a									
1.	++	++++	++++	+++	++++	++++	+	100,00	L T							
2.	++	++++	++++	+++	++++	++++	+	97,37	U Z							
3.	++	+ +++	++++	+++	++++	++++	+	97,37	P Z							
4.	++	+++ +	++++	+++	++++	++++	+	97,37	Sz G							
5.	++	++++	++++	+++	++++	++++	...	94,74	T A							
6.	++	++++	+ +++	+++	++++	++++	+	94,74	B T							
7.	++	++++	++++	+++	++++	++++	+	94,74	C M							
8.	++	++++	+ +++	+	++++	++++	+	92,11	T B							
9.	++	++++	+ +++	+	++++	++++	+	92,11	M M							
10.	++	+ +++	+ +++	+	++++	++++	+	89,47	T S							
11.	++	+++ +++	+ +++	+	++++	++++	+	89,47	T Z							
12.	++	+ +++	+ +++	+	++++	++++	+	84,21	Ö A							
13.	++	+ ++	+ +++	+	++++	++++	+	81,57	R I							
14.	++	+ ++	+++ ++	+++	++++	++++	+	78,94	K A							
15.	++	+++ ++	+ +++	+++	...	++++	+	76,31	P A							
16.	+	+ +++	+++	+	+++	+++	+	73,68	Sz S							
17.	++	+ +	+ +++	+	++++	+++	+	68,42	B Z							
18.	++	+++ ++	+ +++	+	++++	+++	+	68,42	G Z							
19.	++	++	++	+	++++	+++	+	65,78	T Cs							
20.	++	+ +++	+++	+	++++	+++	+	65,78	K J							
21.	++	+ ++	+++	+	+++	+++	+	65,78	S B							
22.	++	+ ++	+ +++	+	+++	+++	+	63,15	C Á							
23.	++	+++ ++	+ ++	+	+++	+++	+	60,52	Sz É							
24.	++	++++	+++	+	+++	+++	+	55,26	S A							
25.	++	+ +++	+++	+	+++	+++	+	47,36	K I							
26.	++	+ ++	+++	+	+++	+++	+	47,36	M N							
27.	++	+ ++	+ ++	+	+++	+++	+	39,47	N S							
28.	++	+ ++	+++	+	+++	+++	+	39,47	K O							
29.	++	+ ++	+++	+	+++	+++	+	39,47	T M							
30.	++	+ ++	+++	+	+++	+++	+	39,47	Cs M							
31.	++	+ ++	+++	+	+++	+++	+	31,57	H G							
32.	++	+ ++	+++	+	+++	+++	+	10,52	L P							

Átlag telj:

68,18

A méréssel szembeni követelmények teljesítése

A soronkénti százaléktételek átlagolásával a nevelő előtt ismertté válik a tanulók tudásszintje a témát illetően. Az első követelményt tehát kielégítettük.

Vertikális, tehát függőleges irányban átlátható a téma valamennyi részletének elsajátítási szintje. Ez volt a második követelmény.

A fehér foltok behatárolása az ismeretrendszeren belül megszabja a pótló foglalkozások anyagát, s a sorszámozás segít a differenciált foglalkozás megszervezésében is. Egyben eligazítja a nevelőt a további években sorra kerülő munkájának tervezésében is. Teljesült tehát a harmadik követelmény is.

Ez a többletmunka hamarosan megtérül, hiszen időbe alig kerül, s nagyban megkönnyíti a bevezetőben megfogalmazott önellenőrző igény kielégítését. Ugyanakkor tájékoztatást kap a nevelő arra vonatkozóan, hogy a továbbiakban mire építheti az ismeretek rendszerét.

E módszert, melyet a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Növényteni Tanszékének támogatásával dolgoztam ki, közel tíz esztendeje alkalmazom, s felelősséggel állítom, hogy a fehér foltok egyre kisebbednek. A kedvező tapasztalatok végett merem módszeremet kartársaimnak ajánlani, hiszen ezzel is hozzájárulhatunk munkánk minőségének javításához.

2. sz. melléklet

TÉMAZÁRÓ FELADATLAP

ÉLET A GYÜMÖLCSÖSBEN

NÉV:

4. oszt.

1. Rajzold le a két gyümölcsfa alakját!

a

b

szilvafa

almafa

2. Rajzolj le egy csonthéjas termést, és jelöld részeit!

a

b

c

d

e

3. Csak számokkal válaszolj!

1. gyökérzet

2. virág

3. csészelevelek

4. szíromlevelek

5. szár

6. porzók

8. vessző

9. korona

10. termő

11. levél

12. törzs

13. termés

14. gally

A virágos növény részei:

a b c d e

A virág részei:

f g h i

A fás szár részei:

j k l m n

4. Válaszolj egész mondattal!

Mi a gyümölcs?

a

b

c

5. A májusi cserebogár mely testrészein található az alábbi szervek? Csak számokkal válaszolj!

1. csápok

2. légzőnyílások

3. rágó szájszerv

4. repülő szárnyak

5. 3 pár ízelt láb

6. fedőszárnyak

7. összetett szemek

FEJ

a b c

TOR

d e f

POTROH

g

6. Egészítsd ki a hiányos mondatokat!

A májusi cserebogár fejlődési alakjai

a _____, a _____, a b

a _____ és végül a _____ . c d

Az almát az _____ károsítja. e

A kártevők pusztításában hasznos segítőtársak

a _____ f

7. Felépítése alapján hogyan nevezzük a szőlőszemet?

a